

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van de Sint-Ritakerk in Harelbeke

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Harelbeke, gegeven op 22 juli 2015, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage 4;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage 4;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 11 september 2015, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage 4;

Overwegende het waarderend onderzoek voor de Sint-Ritakerk waarvan de resultaten zijn opgenomen in het administratief dossier;

Overwegende de architecturale en stedenbouwkundige waarde van de Sint-Ritakerk in Harelbeke:

De Sint-Ritakerk naar ontwerp van de toonaangevende architect Léon Stynen in samenwerking met architect Paul De Meyer, is één van de meest uitzonderlijke modernistische kerkgebouwen in Vlaanderen. De beeldbepalende kerk is centraal gelegen in de nieuwe wijk Sint-Rita.

De Sint-Ritakerk is een van de hoogtepunten van de architectuur uit de jaren 1960, getypeerd door een modernistische vormgeving, een "verfijnd brutalisme" en elementen die verwijzen naar Le Corbusier. Het ontwerp van Léon Stynen wordt daarom ook beschouwd als een hommage aan zijn tijdgenoot Le Corbusier.

De kerk vormt een typevoorbeeld van het modernisme waarbij de betonstructuur, de typisch functionele planopbouw, de horizontaliserende ritmering van de gevels, de sobere afwerking van het interieur en het glazen dakvlak essentieel onderdeel uitmaken van dit uniek ontwerp en kerkgebouw.

Het interieur wordt getypeerd door de schuin opgaande lijnen en het licht hellende vloeroppervlak. Een horizontale ritmering is terug te vinden bij het meubilair zoals de biechtstoelen, het orgel, de deuren en de kast in de weekkapel.

De toepassing van het brutalisme bij het exterieur komt terug bij de afwerking van het interieur en het meubilair. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van gepolijst beton zoals onder meer bij het altaar, de doopvont, de lezenaar, het tabernakel en het orgel.

Overwegende de architecturale en de artistieke waarde van de cultuurgoederen:

De banken maken integraal deel uit van het ontwerp van Stynen en zijn als dusdanig ook weergegeven op de oorspronkelijke ontwerpplannen. De kast is de sacristie wordt getypeerd door het verticale lijnenspel.

De beelden van de patroonheilige Sint-Rita en Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen zijn ontwerpen van Notebaert en zijn onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de kerk en dateren uit de bouwperiode van de kerk.

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen, met inbegrip van cultuurgoederen, voorlopig beschermd als monument:

De Sint-Ritakerk van Harelbeke, Julius Sabbestraat zonder nummer in Harelbeke, bekend ten kadaster:

Harelbeke, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 1205W6.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand is als bijlage bij dit besluit gevoegd.

De cultuurgoederen die mee worden beschermd, zijn als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. De Sint-Ritakerk van Harelbeke heeft een architecturale en stedenbouwkundige waarde. De aanwezige cultuurgoederen hebben een architecturale en artistieke waarde. Het geheel wordt getypeerd door de volgende erfgoedkenmerken en erfgoedelementen:

Uitzonderlijke, modernistische kerk in beton, gerealiseerd tussen 1961 en 1968 naar ontwerp van architecten Léon Stynen en Paul De Meyer in samenwerking met het studie bureau van professor-ingenieur Paduart. Het kerkgebouw is een opvallende betonnen constructie gelegen in een grasperk en lnks van het portaal een kruis. De kerk is gebouwd in de vorm van een schuin afgeknotte kegel die via een lang, smal gangvolume verbonden is met de sacristie. De verbindingsvleugel doet eveneens dienst als basis voor de klokken. Het kerkgebouw is afgedekt door een schuin, glazen dakvlak dat door zijn positie licht reflecteert in de gehele kerk. De plattegrond ontvouwt een onregelmatige zeshoek. De kerk is opgetrokken in de overtuigende materiaaleenheid. Voor zowel het interieur als het exterieur wordt beton gebruikt. De wanden van gewapend beton zijn ter plaatse gegoten en het geheel is afgedekt door een zelfdragende betonnen dakconstructie. Het interieur wordt getypeerd door de schuin opgaande lijnen en het licht hellende vloeroppervlak. Het vaste kerkmeubilair zoals het altaar, de doopvont, de lezenaar en het onderstel van het tabernakel zijn uitgevoerd in gepolijst geprefabriceerd beton. Het opgaande lijnenspel wordt ook toegepast bij de biechtstoelen, de deuren, het orgel en de kasten in de sacristie en de weekkapel. De banken maken integraal deel uit van het ontwerp van Stynen. De beelden Sint-Rita en Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen zijn ontwerpen van Notebaert en zijn onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de Sint-Ritakerk.

Art. 3. Voor de Sint-Ritakerk van Harelbeke gelden de volgende beheersdoelstellingen:

De bescherming van de Sint-Ritakerk van Harelbeke beoogt het behoud van de architectuur, de inrichting en de afwerking van het interieur. De architectuur, de typologie, het volume en de vormtaal van de Sint-Ritakerk moet herkenbaar en leesbaar blijven. Daarnaast beoogt de bescherming het behoud van de samenhang tussen de kerk en de omgeving, evenals het vrije zicht op de Sint-Ritakerk.

Art. 4. Voor het beschermde monument gelden de volgende voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud:

De zakelijkrechthouder en de gebruiker van een beschermd goed zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, bliksemingslag, diefstal, vandalisme, wind of water;

2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;

3° regulier onderhoud uit te oefenen;

4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

5° gerestaureerde klokken en klokkenspelen regelmatig in werking stellen volgens de regels van de kunst.

De oorspronkelijke inrichting en afwerking van het interieur blijft integraal behouden. Dit veronderstelt het behoud van de oorspronkelijke aankleding, de deuren en alle overige nagelvaste elementen zoals het altaar, de doopvont, de lezenaar, de credotafel, het tabernakel, de biechtstoelen en het orgel. De goederen opgenomen in de lijst met cultuurgoederen dienen ook in situ behouden te blijven. De banken die integraal deel uit van het totaalconcept van Léon Stynen en tevens weergegeven zijn op de ontwerpplannen van de kerk dienen ook behouden te blijven.

Indien verborgen achter secundaire afwerkingen dient de oorspronkelijke afwerking van de wanden en de vloeren behouden blijven.

Art. 5. Voor de volgende handelingen moet een toelating worden aangevraagd:

Voor de percelen opgenomen in de bescherming:

- het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - o het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - o het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - o het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, beslag, hang- en sluitwerk;
 - o het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - o het aanbrengen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van

publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m².

Voor het interieur van de Sint-Ritakerk in Harelbeke:

- het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
- het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
- het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
- het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
- het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
- het uitvoeren van werken aan en het verplaatsen of verwijderen van de cultuurgoederen die opgenomen zijn in bijlage bij dit beschermingsbesluit.

Voor het omliggende perceel van de Sint-Ritakerk:

- het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - o het plaatsen of wijzigen van onder- en bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - o het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
 - o het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van verhardingen, paden en groenaanleg;
 - o het planten van bomen en struiken;
 - o het planten, vellen of beschadigen van bomen en struiken, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken tot gevolg kan hebben;
 - o het aanleggen of wijzigen van verharding met een minimale gezamenlijke grondoppervlakte van 30m² of het uitbreiden van bestaande verhardingen met minimaal 30m², met uitzondering van verhardingen geplaatst binnen de straal van 30 meter rond een vergund of een vergund geacht gebouw;
 - o het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair, met uitzondering van niet-aard- en niet-nagelvaste elementen en verkeersborden vermeld in artikel 65 van het Koninklijk Besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg;
 - o het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
 - o het structureel en fundamenteel wijzigen van de tuinaanleg;
 - o het wijzigen van het (micro)relief.

Voor de klokken opgenomen in de bescherming:

- werken aan klokken zelf, lassen van scheuren, herstel van kronen; stemmingscorrecties, restaureren of vervangen van klepels, het keren van een klok met als doel een nieuw slagvlak te creëren;
- het verplaatsen van een klok, zowel binnen de bestaande klokkenstoel als naar een andere locatie;
- het vervangen van ophangconstructies en luidbalken;
- het uitbreiden van een gelui;
- het restaureren of vervangen van een klokkenstoel, van luidwielen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood.

Er is geen toelating vereist voor de uitvoering van regulier onderhoud van beschermde goederen.

Brussel, 23-10-2015

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS